

การพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง:
ผลกระทบและแนวทางแก้ไข*
COMMUNITIES IN MAP TA PHUT MUNICIPALITY:
IMPACT AND SOLUTION GUIDELINES

ณัฐวัฒน์ วิเศษสุวรรณ**
ดร.ศรีวรรณ ยอดนิล***
ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สังเคราะห์งานวิจัยผลกระทบต่อชุมชน ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม จากการพัฒนาอุตสาหกรรม 2) ตรวจสอบผลกระทบต่อชุมชน จากงานวิจัยกับสภาพจริงในชุมชน 3) ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อชุมชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยองโดยการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัย และวิทยานิพนธ์ จำนวน 22 เรื่องสำรวจข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในชุมชนจำนวน 402 คน และการสนทนากลุ่มกับผู้ร่วมสนทนาซึ่งอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดจำนวน 13 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. การสังเคราะห์งานวิจัยพบว่าราคาที่ดินสูงขึ้น เกิดอาชีพที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น มีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค คนต่างถิ่นมากขึ้น ครอบครัวมีความห่างเหิน ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง การจราจรติดขัดและเกิดอุบัติเหตุมากขึ้น ได้รับผลกระทบจากกลิ่น ฝุ่นละออง เสียง และก๊าซพิษ ส่งผลให้คนในชุมชนมีโอกาสเป็นโรคระบบทางเดินหายใจ สัตว์น้ำจืดสูญหาย น้ำผิวดิน น้ำบ่อน้ำใต้ดิน และน้ำฝนไม่สามารถนำมาใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคได้ และเกิดการกัดเซาะชายฝั่งเป็นบริเวณกว้าง

2. ผลตรวจสอบผลกระทบต่อสภาพจริงในชุมชน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เรียงตามลำดับได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง และด้านสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง การดำเนินการแก้ไข โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ

3. แนวทางการแก้ไขปัญหา ได้แก่ เทศบาลควรจัดทำแผนและกิจกรรมเสริมสร้างอาชีพเสริมให้กับคนในชุมชน และโรงงานอุตสาหกรรมควรประชาสัมพันธ์ข่าวสารการรับสมัครงาน อย่างทั่วถึง ควรสร้างแรงจูงใจให้คนต่างถิ่นย้ายมาเช่าเพียบบ้านเข้ามาอยู่ในชุมชน ควรจัดทำป้ายจราจรในชุมชน และเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเข้มงวดในระเบียบการขนส่งและวินัยจราจร ปัญหาเยาวชน ครอบครัวและชุมชนต้องเสริมสร้างทักษะชีวิตแก่บุตรหลาน จัดตั้งกองทุนสุขภาพในชุมชน และควรกำหนดพื้นที่มาบตาพุดเป็นเขตปกครองพิเศษ

*คุชณินพนธ์ปรัชญาคุชณินบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิตหลักสูตรปรัชญาคุชณินบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***รองศาสตราจารย์ ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

****รองศาสตราจารย์ ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คำสำคัญ : การพัฒนาชุมชน / เทศบาลเมืองมาบตาพุด

Abstract

The purposes of this research were to 1) synthesize the researches on the impact of industry's development on health, economic, social and environment. 2) Compare between the proven impacts, that have been stated in the researches, and the actual situation in the communities. 3) Study the solution guideline responded to health, economic, social and environment's impacts of Map Ta Phut Municipality. The study synthesizes 22 researches and theses as well as collecting 402 samples by using questionnaire. Moreover, 13 key informants, who live in Map Ta Phut Municipality, have been included in focus group discussion. The results showed that:

1. Land prices were gradually increased and the infrastructures were developed due to the industry sector. The number of internal migration was expanded. Family relationship has been loosened and elderly were left behind. An excessive of accident causes a traffic jam in the area. The developed industry sector in Map Ta Phut leads to health problems for example a respiratory syndrome. Noise and air pollution was widely found. The number of freshwater animals has been declined. Surface water sources and rain water have been contaminated and unable to use. The erosion of sea cost was broadened.

2. The study compared between the previous research results and the actual situation in the community. The study found that degree of harm can be considered as severely impact was on environment disadvantaged. Moderated severe was economic disadvantaged, social disadvantaged and health disadvantaged. The management process that respond to all those problems was fairly conducted considering with health issues, social issues, environment issues and economic issues.

3. The solution guideline was the Map Ta Phut Municipality has to developed master plan and action plan on empowering the part-time job or self employed for the local villagers. Furthermore, factory has to increase a number of vacancies for local villagers in order to persuade internal migration to set up permanent residency. In addition, the traffic sign should be installed adequately as well as impose strictly traffic preventive measures. Human development project should be imposed. Health development fund should be established as well as Map Ta Phut should be considered as a special district.

KEYWORDS : Communities / Map Ta Phut Municipality

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ก่อนมีโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก พื้นที่มาบตาพุดมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก มีค่าใช้จ่ายในการผลิตต่ำ ปลูกพืชไม่ต้องลงทุนมาก ฝนตกตามฤดูกาล ส่วนชุมชนที่อาศัยติดชายฝั่งทะเลมีอาชีพประมงพื้นบ้านเนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเล (พีระ รัตนวิจิตร, 2536, หน้า 118) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) พื้นที่มาบตาพุดถูกกำหนดไว้ให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมหลักที่เกี่ยวข้องกับการใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นวัตถุดิบการผลิต รวมถึงอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่นๆ และรัฐบาลบริการโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่อุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2534, หน้า 97) แผนพัฒนาฯ ดังกล่าว จึงก่อให้เกิดนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ต่อมาภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทร่วมกับการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พัฒนาพื้นที่บริเวณใกล้เคียงให้เป็นนิคมอุตสาหกรรมเพิ่มอีก 4 แห่งคือ นิคมอุตสาหกรรมเหมราชตะวันออก นิคมอุตสาหกรรมมาแดง นิคมอุตสาหกรรมเอเชีย และนิคมอุตสาหกรรมอาร์ไอแอล รวมเรียกว่า มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554, หน้า 15) เทศบาลเมืองมาบตาพุดมีชุมชนที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองจำนวน 38 ชุมชน ในอดีตช่วงปี พ.ศ. 2535 มีประชากรทั้งสิ้น 23,455 คน ในปี พ.ศ. 2557 ประชากรในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดมีประชากรเพิ่มขึ้นเกินกว่า 1 เท่าตัว พบว่ามีประชากรทั้งสิ้น 58,245 คน (เทศบาลตำบลมาบตาพุด, 2535, หน้า 16; เทศบาลเมืองมาบตาพุด, 2557, หน้า 20) ตลอดระยะเวลาของการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดในช่วงปี พ.ศ. 2529 ถึงปี พ.ศ. 2554 ก่อให้เกิดประโยชน์หลายด้านคือ การมีงานทำ การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค การพัฒนาระบบสาธารณสุข การค้าขายกับคนในโรงงาน ราคาที่ดินสูงขึ้น กิจการบ้านเช่าและหอพักคนงาน ส่วนในด้านปัญหาที่เกิด

ขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าวได้แก่ ด้านสุขภาพ พบว่า ประชาชนมีแนวโน้มของความเจ็บป่วยเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะโรคระบบทางเดินหายใจ ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ป่วยด้วยโรคภูมิแพ้กันมากขึ้น (ฉวีวรรณ สายบัว, 2554, หน้า 155) ด้านเศรษฐกิจ พบว่าเกิดภาวะเงินเฟ้อในชุมชน ค่าครองชีพของชุมชนสูงขึ้น สินค้าและบริการทุกชนิดมีราคาแพง ทำให้ประชาชนต้องแบกรับภาระค่าครองชีพที่สูงขึ้น ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมพบว่าเกิดการล่มสลายของชุมชนแบบดั้งเดิม เนื่องจากประชากรแฝงที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว จากการอพยพของแรงงานต่างถิ่นเข้ามาเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดปัญหาชุมชนแออัด ความแปลกหน้า นำมาสู่ความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน เกิดความขัดแย้งทางสังคมจากการจัดการมลพิษทางอากาศของโรงงาน การกีดเซาะชายฝั่ง และการทิ้งขยะพิษ ฯลฯ เป็นต้น (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ และคณะ, 2550, หน้า 45) ตลอดระยะเวลาของการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด มีการศึกษาวิจัย ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชนจากการพัฒนาอุตสาหกรรม เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาก็เกิดขึ้นกับชุมชนจำนวนมาก ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาผลกระทบและแนวทางแก้ไขที่เกิดขึ้นในอดีตที่ผ่านมา จากการสังเคราะห์งานวิจัย และศึกษาผลกระทบจากการพัฒนาชุมชนที่ยังคงอยู่หรือที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (พ.ศ. 2559) รวมทั้งศึกษาระดับความรุนแรงของผลกระทบดังกล่าว เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหายังคงส่งผลกระทบต่อชุมชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เพื่อนำสู่การอยู่ร่วมกันได้ของประชาชนในชุมชนและโรงงานในสังคมอุตสาหกรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบต่อชุมชน ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม จากการพัฒนาอุตสาหกรรม ในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
2. เพื่อตรวจสอบผลกระทบต่อชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยองจากงาน

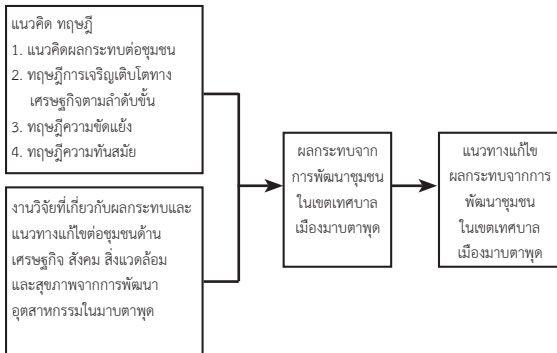
วิจัยกับสภาพจริงในชุมชน

3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อชุมชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

4. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน

13 คน เป็นบุคคลที่ปัจจุบันอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด และอาศัยอยู่ไม่น้อยกว่า 10 ปี ที่เป็นผู้นำชุมชน ข้าราชการ และประชาชน

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ กำหนดชุมชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดจำนวน 38 ชุมชน แบ่งเป็น 3 เขต ตามการกำหนดเขตการจัดการชุมชนของเทศบาลเมืองมาบตาพุด

2. ขอบเขตของปัญหาวิจัย แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

- 1) สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรม ในพื้นที่มาบตาพุด ในช่วง พ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ. 2557 ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสุขภาพ
- 2) ศึกษาผลกระทบจากการพัฒนาชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง จากการศึกษาภาคสนาม
- 3) ศึกษาแนวทางการแก้ไขผลกระทบจากการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง จากการศึกษาภาคสนาม

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดจำนวน 58,245 คน กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดจำนวน 402 คน จากการสุ่มแบบสัดส่วน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีวิธีการดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสังเคราะห์งานวิจัยผลกระทบด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาอุตสาหกรรม ในพื้นที่มาบตาพุด มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาวิทยานิพนธ์ รายงานวิจัยและเอกสารทางวิชาการของสถาบันการศึกษาและหน่วยงานระดับประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับ ผลกระทบ และแนวทางแก้ไขด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสุขภาพ จากการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด เป็นวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต จำนวน 7 เรื่อง งานวิจัยของสถาบันการศึกษาและหน่วยงานระดับประเทศ จำนวน 12 เรื่อง และเอกสารวิชาการ จำนวน 3 เรื่อง รวมทั้งสิ้น 22 เรื่อง ผลการศึกษาอยู่ระหว่างปี พ.ศ. 2536 ถึงปี พ.ศ. 2557
2. สังเคราะห์งานวิจัยและสรุปรายละเอียดของงานวิจัย และบันทึกรายละเอียดของงานวิจัยตามแบบสรุปรายละเอียดของงานวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ระยะที่ 2 การตรวจสอบผลกระทบต่อชุมชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากงานวิจัยกับสภาพจริงในชุมชน มีขั้นตอนดังนี้

1. สร้างและการพัฒนาแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้ 1) นำผลการสังเคราะห์งานวิจัยผลกระทบและแนวทางแก้ไข มาสร้างแบบสอบถาม ที่มีเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา 2) ตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไข 3) นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนในชุมชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

4) นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นด้าน ผลกระทบ 0.97 และค่าความเชื่อมั่นแนวทางแก้ไข 0.96 5) นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงและเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. ขอนหนังสือจากคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงนายกเทศมนตรีเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลชุมชนใน เขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จำนวน 38 ชุมชน

3. นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง 402 คน

4. นำแบบสอบถามที่จัดเก็บได้ มาตรวจสอบความ สมบูรณ์ ทำการบันทึกข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปข้อมูล ผลกระทบ และแนวทางแก้ไข ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสุขภาพ ต่อชุมชนในเขตเทศบาล เมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง

ระยะที่ 3 การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหา ผลกระทบต่อชุมชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัด ระยอง มีขั้นตอนดังนี้

นำประเด็นจากการศึกษาผลกระทบ และแนวทาง การแก้ไข ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้าน สุขภาพ จากการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยองในระยะที่ 2 ที่พบว่ายังไม่ได้รับการแก้ไข มากำหนดเป็นประเด็นในการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เพื่อศึกษาผลกระทบ และให้ข้อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้มีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ และสรุปผลการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการบรรยาย

ระยะที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเป็นการ บรรยาย ผลกระทบ และแนวทางแก้ไข ด้านเศรษฐกิจ

ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสุขภาพ ซึ่งข้อมูลทั้งหมด ที่ได้ นำมาวิเคราะห์ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ระยะที่ 3 วิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนา กลุ่ม ตรวจสอบข้อมูล ใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ตามแนวคิดของ สุภางค์ จันทรวานิช (2552, หน้า 129-130) คือการตรวจสอบด้านข้อมูล (Data triangulation) ทำการตรวจสอบแหล่งบุคคล โดยตรวจสอบว่าถ้าต่างบุคคลข้อมูลที่ได้เหมือนกัน และ ซ้ำกันถือว่าข้อมูลนั้นเชื่อถือได้และเป็นจริงแล้วทำการจด บันทึก และตรวจสอบด้านวิธีวิทยา (Methodological triangulation) โดยการตรวจสอบวิธีการเก็บข้อมูลถ้าข้อมูล ที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย ผลของข้อมูลภาค สนาม และการสนทนากลุ่มตรงกันแล้วนำไปวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) นำเสนอในรูปแบบการอธิบายตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัย

สรุปและอภิปรายผล

1. การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบต่อชุมชนจากการพัฒนาอุตสาหกรรม ในเขตเทศบาลเมือง มาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

ด้านเศรษฐกิจ และสังคมพบว่าการพัฒนาพื้นที่ มาบตาพุดจากภาคเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม ทำให้ พื้นที่เกษตรกรรมลดลง คนในชุมชนมีค่าครองชีพและหนี้สินเพิ่มขึ้น ราคาที่ดินสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการพัฒนาระบบ สาธารณูปโภคต่างๆ และเกิดอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาค อุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและ ชุมชนห่างเหินกันมากขึ้น ผลต่างๆที่เกิดขึ้น สาเหตุเนื่องมา จากพื้นที่มาบตาพุดถูกกำหนดเป็นแหล่งอุตสาหกรรมหลักที่ เกี่ยวเนื่องกับการใช้ก๊าซธรรมชาติและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง อื่นๆ จำนวนโรงงานจึงเพิ่มมากขึ้นบนพื้นที่เกษตรกรรมเดิม ภายได้ราคาที่ดินที่สูงขึ้นจากการซื้อขายเกร็งกำไรของนาย หน้าค้าที่ดิน คนต่างถิ่นจำนวนมากเข้ามาพักอาศัยเข้าบ้าน ในชุมชนเพื่อมาทำงานในโรงงาน และประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้อง

กับอุตสาหกรรมในรูปแบบต่างคนต่างอยู่ไม่ค่อยยุ่งเกี่ยวกับคนในชุมชนเดิม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตามลำดับขั้น(The stage of economic growth theory) ชั้นเข้าสู่กระบวนการพัฒนา (Take-off stage) ของรอสทอว์ (Rostow, 1990, pp. 4-16) กล่าวว่าอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นรวดเร็วมาก โครงสร้างทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจพัฒนามากขึ้น สังคมเมืองเกิดขึ้นและขยายตัวอย่างรวดเร็ว ความสัมพันธ์ทางสังคมเปลี่ยนแปลงไปจากความสัมพันธ์นับถือใกล้ชิดเหมือนเครือญาติ มาเป็นความสัมพันธ์กันตามหน้าที่ ความคุ้นเคยสนิทสนมในชุมชนลดลง

ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าน้ำฝนมีคุณภาพเสื่อมโทรม ไม่สามารถนำมาใช้เพื่อการอุปโภคบริโภค คนในชุมชนมาบตาพุดต้องเผชิญกับปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สาเหตุเนื่องมาจากโรงงานอุตสาหกรรมโดยรอบชุมชนปล่อยมลพิษออกสู่บรรยากาศ และลงสู่แหล่งน้ำต่างๆโดยขาดความรอบคอบ ความรู้และความเข้าใจในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของเกษม จันทรแก้ว (2541, หน้า 539) ที่กล่าวว่าสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมคือ ผู้ใช้ทรัพยากรขาดความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ จะทำให้ขาดความระมัดระวังในการใช้ นอกจากนี้จะนำมาใช้มากและไม่เหมาะสมแล้ว ยังอาจมีส่วนสร้างของเสีย และมลภาวะเกิดขึ้นได้

ด้านสุขภาพ พบว่ากลิ่นจากโรงงานอุตสาหกรรมรอบๆชุมชนมีผลต่อระบบทางเดินหายใจ และร่างกายเกิดอาการต่างๆ เช่น แสบจมูก แสบตา หายใจไม่ออก วิงเวียนศีรษะ คันขึ้นผื่น ตาบวม แขนงหน้าอก เกิดอาการเครียด สร้างความรำคาญ วิตกกังวล ขาดสมาธิ หลงลืมง่าย มีผลทำให้คนในชุมชนมีโอกาสป่วยทางสุขภาพจิต และคุณภาพชีวิตเสื่อมโทรมลงได้ สาเหตุเนื่องมาจากโรงงานรอบๆชุมชนขาดการจัดการปัญหามลพิษโดยเฉพาะเรื่องกลิ่น ซึ่งคนในชุมชนได้รับกลิ่นบ่อยมาก และบางช่วงเวลากลิ่นเหม็นมาก ส่วนเสียงจากยานพาหนะที่มีเสียงรบกวนตลอด

ทั้งวันทั้งคืนของคนงานในช่วงเวลาเร่งด่วน และรถบรรทุกสินค้าที่มีเพิ่มมากขึ้นและวิ่งตลอดทั้งวัน นอกจากนี้ภาวะความกดดันทางเศรษฐกิจจากรายได้ที่ลดลงและปัญหาหนี้สิน ก็มีผลสำคัญเช่นกัน อีกทั้ง คนในชุมชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในการป้องกันตนเองจากปัญหามลภาวะที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ พงศ์ราม รามสุต (2552, หน้า 25) นงคณัฐ สวาระจันทร์ (2552, หน้า 12-14) และบุษยา เตียรประเสริฐ (2541, หน้า 17-24) ที่กล่าวว่าผลกระทบจากอุตสาหกรรมของมลภาวะทางอากาศเป็นอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์ โดยเฉพาะระบบหายใจ มะเร็งผิวหนัง ระบบประสาท และอาจสะสมในเนื้อเยื่อร่างกาย ซึ่งมลสารแต่ละชนิดจะเป็นผลกระทบต่อสุขภาพต่างกัน รวมถึง ความเครียด และความผิดปกติของร่างกาย

2. การตรวจสอบผลกระทบต่อชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยองจากงานวิจัยกับสภาพจริงในชุมชน

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และสุขภาพ พบว่าน้ำฝน และน้ำจากห้วย หนอง คลอง บึง ที่อยู่ในชุมชนไม่สามารถนำมาใช้เพื่อการอุปโภคและบริโภคได้ สาเหตุเนื่องมาจากการปล่อยน้ำเสียโรงงานลงสู่แหล่งน้ำต่างและการปล่อยมลพิษ ฝุ่นควันสู่บรรยากาศ สอดคล้องกับการศึกษาของณัทศักดิ์ พลายพล (2557) ที่ศึกษาปัญหาและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดต่อชุมชนโดยทฤษฎีขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า คุณภาพน้ำของแหล่งน้ำที่รองรับน้ำเสียจากกิจกรรมอุตสาหกรรม และแหล่งน้ำที่ชุมชนใช้อุปโภคบริโภคมีค่าเกินมาตรฐาน ส่วนคุณภาพอากาศมีค่าเกินมาตรฐานในมลพิษประเภท ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ฝุ่นละออง ก๊าซโอโซน และสารอินทรีย์ระเหยง่าย ส่งผลให้เกิดปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อชุมชนและสภาพแวดล้อมในพื้นที่ ทั้งนี้เพราะแนวทางในการบริหารจัดการและการตรวจวัดคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่มีการรวมกลุ่มอุตสาหกรรมยังขาดประสิทธิภาพ

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่าพื้นที่

มาบตาพุดที่ดินมีราคาสูงขึ้น ธุรกิจ กิจการบ้านเช่า อาชีพค้าขายต่างๆในชุมชน และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมมีเพิ่มมากขึ้น สาเหตุเนื่องมาจากพื้นที่มาบตาพุดมีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ถูกกำหนดเป็นพื้นที่อุตสาหกรรม มีการขยายตัวของธุรกิจสังหาริมทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์ ที่เกี่ยวเนื่องกับภาคอุตสาหกรรม สอดคล้องกับการศึกษาของอดิศักดิ์ ตั้งปทุมชาติ (2541) ที่ศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมชุมชนจากการผลิตไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย: ศึกษาเฉพาะกรณี การผลิตไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าบางปะกงพบว่า การก่อตั้งโรงไฟฟ้าบางปะกงส่งผลให้สภาพเศรษฐกิจมีการขยายตัว มีการจ้างงานประชาชนมีรายได้เพิ่ม และโรงไฟฟ้าเป็นส่วนหนึ่งของสุนทรียภาพและการท่องเที่ยว โดยมีประชาชน และข้าราชการ มาทัศนศึกษาอยู่เป็นประจำ

3. แนวทางการแก้ไขปัญหผลกระทบต่อชุมชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

ด้านเศรษฐกิจ เทศบาลจะต้องจัดทำแผนและกิจกรรมเสริมสร้างอาชีพเสริมให้กับคนในชุมชน ผ่านการทำแผนชุมชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด ควรมีประชาสัมพันธ์ข่าวสารการรับสมัครงานในโรงงานอุตสาหกรรมในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ควรทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างชุมชนและโรงงานในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด ในสิทธิพิเศษกับบุตรหลานในการทำงานในโรงงาน สาเหตุที่ต้องมีแนวทางแก้ไขแบบนี้เนื่องมาจาก คนในชุมชนขาดโอกาสการสร้างรายได้จากอาชีพเสริมต่างๆที่สามารถใช้ทรัพยากรในชุมชนที่มีอยู่ร่วมกับทักษะของคนในชุมชน มาเพิ่มมูลค่าและสร้างรายได้ให้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้คนในชุมชนยังขาดโอกาสในการทำงานในโรงงานในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดจากข้อจำกัดการสื่อสาร และการให้โอกาสการทำงาน สอดคล้องกับการศึกษาของกิตติกร จามรดุสิต และคณะ (2555, หน้า 239-240) กล่าวว่าควรมีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างอุตสาหกรรมและชุมชน เพราะภาคอุตสาหกรรม มาใช้พื้นที่ของคนในชุมชนเพื่อสร้างรายได้ ควรมีการตอบแทนคนในชุมชนเพื่อชดเชยในสิ่งที่ชุมชนได้รับ

ผลกระทบในรูปแบบต่างๆที่เหมาะสม ทั้งด้านสาธารณสุขภาคสาธารณสุข และการสร้างงานให้คนในชุมชน

ด้านสังคม การแก้ไขการสัญจรในชุมชนมีหลายวิธีคือ ชุมชนจัดทำลูกกระนวดหรือเส้นจราจรชะลอความเร็วจัดทำป้ายจราจรบอกความหมายสากล และป้ายจำกัดความเร็วในชุมชน สร้างข้อตกลงร่วมกันระหว่างชุมชนและผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งกรมการขนส่งทางบก และเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเข้มงวดในระเบียบการขนส่งและวินัยจราจร ส่วนแนวทางแก้ไขปัญหาเยาวชนคือ สมาชิกในครอบครัวต้องเสริมสร้างทักษะความรู้แก่บุตรหลานด้านการใช้ชีวิตประจำวัน ชุมชนต้องสร้างกิจกรรมให้เด็กมีทักษะชีวิตของการอยู่ร่วมกับคนในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องร่วมทำงานอย่างบูรณาการและร่วมกับชุมชนเพื่อนำไปสู่การสร้างเด็กและเยาวชนให้มีทักษะในชีวิตมากขึ้น สาเหตุที่ต้องมีแนวทางแก้ไขแบบนี้เนื่องมาจากการสัญจรบนท้องถนนในชุมชนมีปริมาณรถทั้งรถจักรยานยนต์ของคนโรงงาน รถรับส่งพนักงาน รถบรรทุกสินค้าประเภทต่างๆทั้งตั้งแต่หกล้อขึ้นไปที่มีเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ถึงแม้วิ่งผ่านชุมชนที่มีความแออัดก็ไม่ชะลอความเร็ว และไม่คอยรักษากฎจราจรสร้างความไม่ปลอดภัยกับชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชน โดยเฉพาะเขตโรงเรียนในช่วงเวลารับ-ส่งนักเรียนทั้งเช้า และเย็น และช่วงเวลาเร่งด่วน ส่วนด้านเยาวชนในชุมชนไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ อีกทั้งผู้ปกครองขาดการดูแลเอาใจใส่เพราะต้องทำงานหาเลี้ยงครอบครัว ทิ้งให้บุตรหลานใช้ชีวิตกับสื่อสังคมเสียเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งชุมชนขาดการเอาใจใส่ดูแล และเชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการแก้ไขอย่างจริงจัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญแข อ่างทอง (2554) ทำการศึกษาปัญหาและ มาตรการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยของแรงงานภาคอุตสาหกรรมเครือข่ายพัฒนา ในเขตเทศบาลนครแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษา พบว่าปัญหาที่อยู่อาศัยของแรงงานในเขตโรงงานสวนอุตสาหกรรมเครือข่ายพัฒนา ได้แก่ ปัญหาการจราจรติดถนน ทำให้จราจรติดขัดในช่วงเวลาเร่งด่วน ปัญหาอุบัติเหตุจากการจราจรในเวลา

เร่งด่วน เมื่อพิจารณามาตรการการแก้ไขที่อยู่อาศัยของแรงงานในเขตโรงงานอุตสาหกรรมหรือสหกรณ์พบว่าประชาชนอยากให้มีความมาตรการเร่งด่วน 2 ข้อ ได้แก่ 1) การจัดอบรมเด็กและเยาวชนและ 2) อยากให้เทศบาลบังคับใช้ พรบ. การจัดการจราจรมิให้เกิดขบวนการจราจรอย่างจริงจังและควรมีค่าปรับสำหรับผู้ทำผิดกฎหมายจราจร พื้นที่มาบตาพุดมีปัญหาเกิดขึ้นทุกด้านโดยเฉพาะด้านสุขภาพ และด้านสิ่งแวดล้อมแต่การที่จะแก้ปัญหาให้ตรงกับความต้องการของชุมชน และไม่ล่าช้า เทศบาลเมืองมาบตาพุดต้องมีเอกภาพในการจัดการ แก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนั้นจึงควรมีการจัดตั้งเขตปกครองพิเศษที่เป็นกลไกในการจัดการปัญหาในพื้นที่มาบตาพุด สาเหตุที่ต้องมีแนวทางแก้ไขแบบนี้เนื่องมาจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ มีความล่าช้าในการจัดการและแก้ไข เพราะมีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบที่เป็นหน่วยงานที่ไม่ใช่หน่วยงานในท้องถิ่น และขาดการบูรณาการร่วมกันในการแก้ไขปัญหา อีกทั้งด้วยบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายที่กำกับและควบคุมไว้เป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ดังนั้นการจัดตั้งเขตปกครองพิเศษ จะเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในพื้นที่มาบตาพุดตามความต้องการของชุมชนตามกรอบกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 284 การปกครองท้องถิ่น วรรค 9 การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษที่มีโครงสร้างการบริหารจัดการที่แตกต่างจากที่บัญญัติไว้ให้กระทำได้ตามกฎหมาย อย่างมีส่วนร่วม (วุฒิสภา ตันไชย 2555, หน้า 13) ผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของเดชรัตน์ สุขกำเนิด (2552, หน้า 236) ที่ว่าควรจัดตั้งจังหวัดระยองเป็นเขตการปกครองพิเศษ เนื่องจากจังหวัดระยองมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมีศักยภาพ และมีความพร้อมที่ทำให้อุตสาหกรรมเข้ามาเป็นจำนวนมาก เศรษฐกิจมีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วกระโดด แต่ในขณะที่เดียวกันปัญหาต่างๆ ก็เพิ่มมากขึ้นแต่การบริหารจัดการต่างๆ ต้องผ่านหน่วยงานส่วนกลางทำให้เกิดความล่าช้า และแก้ปัญหาไม่ตรงกับความต้องการของคนในพื้นที่ หากมีการ

บริหารจัดการแบบบูรณาการ มีโครงสร้างเป็นของตนเอง โดยจัดตั้งเป็นเขตการปกครองพิเศษให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมจะเป็นทางออกที่ช่วยให้การบริหารจัดการของจังหวัดเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากกว่าที่เป็นอยู่

ด้านสิ่งแวดล้อม สัตว์น้ำจืดลดลงและบางชนิดสูญหายไปต้องสำรวจแหล่งน้ำในชุมชนและกำหนดพื้นที่อนุรักษ์สัตว์น้ำ พื้นที่จับสัตว์น้ำ และสร้างข้อตกลงร่วมกันในแต่ละชุมชน นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องสนับสนุนพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อขยายพันธุ์ และสร้างข้อตกลงร่วมกันในแต่ละชุมชนมีการกำหนดพื้นที่อนุรักษ์สัตว์น้ำ พื้นที่จับสัตว์น้ำในแต่ละชุมชน สาเหตุที่ต้องมีแนวทางแก้ไขแบบนี้เนื่องมาจากสัตว์น้ำจืดตามแหล่งน้ำธรรมชาติลดน้อยลงและบางชนิดสูญหายไป จากคนต่างถิ่นที่มีทักษะการจับสัตว์น้ำอย่างเชี่ยวชาญเพื่อนำมาบริโภคและค้าขาย ทำให้ปริมาณสัตว์น้ำลดน้อยลงและบางชนิดได้สูญหายไปจากชุมชน ซึ่งคนในชุมชนมีความพยายามให้สัตว์น้ำจืดคงอยู่ในแหล่งน้ำธรรมชาติและมีสัตว์น้ำจืดบริโภคร่วมกันภายในชุมชน แนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว สอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านสิทธิและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คือสิทธิชุมชนตามมาตรา 66 ที่กล่าวว่าบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิการมีสิทธิและอำนาจร่วมกับรัฐเพื่อการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ในการจัดการทรัพยากรของท้องถิ่น (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555, หน้า 31-37)

การรับผิดชอบต่อสุขภาพชุมชนต้องจัดตั้งกองทุนสุขภาพเพื่อดูแลคนในชุมชน สร้างหลักประกันความปลอดภัยในรูปแบบบัตรประกันสุขภาพที่รักษาพยาบาลได้อย่างทั่วถึง และกองทุนสุขภาพ สาเหตุที่ต้องมีแนวทางแก้ไขแบบนี้เนื่องมาจาก คนในชุมชนรอบโรงงานในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดได้รับผลกระทบต่อสุขภาพจากการปล่อยมลพิษของโรงงานทั้งปล่อยออกสู่อากาศ และลงสู่

แหล่งน้ำสาธารณะทำให้คนในชุมชนเจ็บป่วยเรื้อรัง ทั้งระบบทางเดินหายใจ อาการผื่นคัน และภูมิแพ้ ดังนั้นโรงงานอุตสาหกรรมควรมีการสร้างหลักประกันความปลอดภัยและความพร้อมในการรับมือกับชุมชนที่ได้รับผลกระทบด้านสุขภาพให้คนในชุมชน สอดคล้องกับงานศึกษาของ กระทรวงสาธารณสุข (2554, หน้า 20-26) กมลศักดิ์ ตรีศุขพันธ์ (2549, หน้า 101) เพ็ญโฉม แซ่ตั้ง (2546, หน้า 113-114) เดชรัตน์ สุขกำเนิด (2552, หน้า 171, 233) มหาวิทยาลัยมหิดล (2553, หน้า 107) ซึ่งระบุว่าภาคอุตสาหกรรมควรดำเนินการจัดตั้งกองทุนเพื่อสุขภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนโดยให้ตัวแทนชุมชน และหน่วยงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเป็นผู้บริหารจัดการ ควรจัดให้มีแพทย์เคลื่อนที่ให้บริการรักษาพยาบาลหมุนเวียนไปยังชุมชนต่างๆ อย่างทั่วถึง

นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่ในการให้ข้อมูล และการแจ้งเตือนด้านมลภาวะควรมีการแจ้งเตือน และให้ข้อมูลข่าวสารด้านมลภาวะที่เป็นจริง ต้องมีช่องทางการสื่อสารสื่อสารสังคมกับชุมชนในรูปแบบ LINE กลุ่ม เพื่อเป็นเครือข่ายแจ้งเตือนด้านมลภาวะ ให้ความรู้เกี่ยวกับมลภาวะและวิธีการป้องกันมลภาวะ กับคนในชุมชน มาบตาพุดสาเหตุที่ต้องมีแนวทางแก้ไขแบบนี้เนื่องมาจากคนในชุมชนขาดความน่าเชื่อถือ ในการให้ข้อมูลแจ้งเตือนด้านมลภาวะ ของนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด นอกจากนี้คนในชุมชนยังขาดความรู้เกี่ยวกับมลภาวะและวิธีการป้องกันมลภาวะที่เกิดขึ้นในชุมชน และข้อมูลสารตั้งต้นสารเคมีในโรงงาน ขาดช่องทางการสื่อสารสื่อสารสังคมกับชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของเวียร์เธียร์ สุขชื่น (2545, หน้า 99-100) ที่กล่าวว่าต้องนำหลักการป้องกันไว้ก่อน (Precaution principle) มาใช้และการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ (Public disclosure) ให้สาธารณชนเข้าถึงได้

ด้านสุขภาพ มลภาวะที่เกิดขึ้นในชุมชนควรมีการปรับแก้ค่ามาตรฐานรวมของการปล่อยมลพิษร่วมกันของทุกโรงงาน คนในชุมชนควรมีส่วนร่วม และเรียนรู้ในการกำหนดค่ามาตรฐานการปล่อยมลพิษ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบมลพิษ ควรพัฒนาประสิทธิภาพในการตรวจสอบ

มลพิษ สาเหตุที่ต้องมีแนวทางแก้ไขแบบนี้เนื่องมาจาก คนในชุมชนรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิต การปล่อยมลพิษของโรงงานที่ไม่คำนึงถึงค่ามาตรฐานรวมของทุกโรงงาน ที่เกินมาตรฐาน และมีผลกระทบต่อสุขภาพของคนในชุมชน นอกจากนี้โรงงานมีการแอบปล่อยมลพิษลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ และออกสู่บรรยากาศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบมลพิษให้ข้อมูลด้านมลพิษที่ไม่เป็นจริงขาดความน่าเชื่อถือ และไว้วางใจจากชุมชน และคนในชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจในการกำหนดค่ามาตรฐานการปล่อยมลพิษออกจากโรงงานสู่บรรยากาศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เวียร์เธียร์ สุขชื่น (2545, หน้า 99-100) และเพ็ญโฉม แซ่ตั้ง (2546, หน้า 92-117) กล่าวว่าหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการลดและขจัดปัญหามลพิษ ควรมีการเปิดเผยข้อมูลด้านมลพิษให้แก่ประชาชนให้มากขึ้น ควรมีวิธีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและรับรู้ ควรปรับค่ามาตรฐานของคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม เนื่องจากค่ามาตรฐานบางชนิด ทำให้คนในชุมชนเป็นโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจมากขึ้น

โรงงานอุตสาหกรรมที่จัดทำเวทีประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (EHIA) และสุขภาพ ควรจัดทำเวทีดังกล่าวในชุมชนและไม่ควรกำหนดจำนวนผู้เข้าร่วมเพื่อเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้เรียนรู้ร่วมกัน สาเหตุที่ต้องมีแนวทางแก้ไขแบบนี้เนื่องมาจาก การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพ (EHIA) ที่ผ่านมา คนในชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการดังกล่าวเป็นจำนวนมาก เพราะการจัดทำเวทีประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพ เชิญเพียงตัวแทนคนในชุมชนมาร่วมเวที และสถานที่จัดไม่ได้อยู่ในชุมชน ทำให้คนในชุมชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจในกิจกรรมดังกล่าว เพราะเป็นเรื่องใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มหาวิทยาลัยมหิดล (2533, หน้า 107) และ (ธงชัย พรรณสวัสดิ์, 2554, หน้า 11) ที่ระบุว่า ในมาตรา 67 สิทธิของบุคคล เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความ

เหมาะสม การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์กรอิสระ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว และร่วมผลักดันให้ประชาชนและภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA) มากขึ้น และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควรที่จะเพิ่มบทบาทควบคุม กำกับการทำรายงานผลการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (HIA) ร่วมกับภาคประชาชนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. การจัดทำแผนชุมชนของเทศบาลเมืองมาบตาพุดควรมีแผนการพัฒนาอาชีพเสริมกับคนในชุมชน และแผนการการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีทักษะชีวิตชีวิตเพิ่มขึ้น

2. นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจ และสร้างความร่วมมือกับคนในชุมชนมาบตาพุดเพิ่มขึ้น ในด้านการให้ความรู้ และข้อมูลด้านมลภาวะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความเป็นไปได้ ในการเป็นเขตปกครองพิเศษมาบตาพุด

2. ควรศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดตั้งกองทุนสุขภาพชุมชนมาบตาพุด

เอกสารอ้างอิง

- กมลศักดิ์ ตรีครุฑพันธ์. (2549). การศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ระหว่างรัฐ ชุมชนและกลุ่มผลประโยชน์: กรณีศึกษานิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2554). รายงานการศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพจากปัญหามลพิษในเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดระยอง. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- กิติกร จามรดุสิต และคณะ. (2555). รายงานฉบับสมบูรณ์แนวทางการพัฒนาจังหวัดระยองสู่เมืองนิเวศเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- เกษม จันท์แก้ว. (2541). เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: โครงการสหวิทยาการ สาขาวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฉวีวรรณ สายบัว. (2554). การกำหนดและดำเนินการตามนโยบายเพื่อสาธารณะประโยชน์: กรณีนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมมาบตาพุด. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. (2550). รายงานสถานการณ์มลพิษในเขตมาบตาพุด และศักยภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหาม. ม.ป.ท.

- ณัทศักดิ์ พลายนพล. (2557). การศึกษาปัญหาและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดต่อชุมชนโดยทฤษฎีขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- เดชรัต สุขกำเนิด, ศุภกิต นันทะวรการ, วิภาวา ชื่นชิต และสุพรรณิ ศฤงฆาร. (2552). อนาคตระยะของเส้นทางสู่สังคมสุขภาพ. นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.
- เทศบาลเมืองมาบตาพุด. (2535). แผนพัฒนาเทศบาลตำบลมาบตาพุด ระยะปานกลาง พ.ศ. 2536-2539. ระยะของ: เทศบาลตำบลมาบตาพุด.
- เทศบาลเมืองมาบตาพุด. (2557). แผนพัฒนาเทศบาลสามปี (พ.ศ. 2557-2561). วันที่ค้นข้อมูล 10 เมษายน 2557, เข้าถึงได้จาก <http://www.mth.go.th>
- ธงชัย พรรณสวัสดิ์. (2554). การขับเคลื่อนงานวิจัยเพื่อรองรับมาตรา 67 วรรคสองในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: สำนักงานสนับสนุนการวิจัย.
- นงคันุช สวาระจันทร์. (2552). ผลของมลภาวะจากโรงงานอุตสาหกรรมต่อสุขภาพของประชาชนในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุษยา เตียรประเสริฐ. (2541). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมใหม่ ศึกษากรณี: อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พงศรรม รามสูตร. (2552). การจัดการสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: คณะเวชศาสตร์เขตร้อนมหาวิทยาลัยมหิดล.
- พีระ รัตนวิจิตร. (2536). ผลกระทบของการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกที่มีต่อพฤติกรรม การบริโภคของครอบครัว: กรณีเทศบาลตำบลมาบตาพุด จังหวัดระยอง. ปริญญาโทการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาศึกษาสาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพ็ญแข อ่างทอง. (2554). ปัญหาและมาตรการแก้ไขปัญหาคืออยู่อาศัยของแรงงานภาคอุตสาหกรรมเครือข่ายพัฒนา ในเขตเทศบาลนครแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ การเมืองและการบริหารจัดการ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เพ็ญโฉม แซ่ตั้ง. (2546). รายงานการประเมินผลกระทบทางสุขภาพจากการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และพื้นที่ใกล้เคียง. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2553). รายงานการประเมินผลกรณีศึกษาโครงการแก้ไขปัญหามลพิษ และเสริมสร้างคุณภาพในพื้นที่ จังหวัดระยอง. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2555). เมืองพิเศษ: แนวคิดและความเป็นไปได้. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- เวียรเธียร สุขชื่น. (2545). คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่พักอาศัยใกล้นิคมอุตสาหกรรม กรณีศึกษาชุมชนในเขตฝั่งเมืองรวมมาบตาพุด จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์การวางแผนภาคเมืองมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2534). *การพัฒนาพื้นที่บริเวณ ชายฝั่งทะเลตะวันออก*.

กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *การศึกษาเบื้องต้นศักยภาพในการรองรับอุตสาหกรรมของพื้นที่มาบตาพุด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2555). *สิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สุภางค์ จันทวานิช. (2552). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อดิศักดิ์ ตั้งปทุมชาติ. (2541). *ผลกระทบสิ่งแวดล้อมชุมชนจากการผลิตไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย: ศึกษาเฉพาะกรณี การผลิตไฟฟ้าของโรงงานไฟฟ้าบางปะกง*. วิทยาพิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Rostow, W. R. (1990). *The stages of economic growth; non communist manifesto*. (3rd ed.). New York : Cambridge University.